

Oslo, 15/02-2008

Medlemsinfo 1 – 2008

Årsmøte i Norske Lakseelver i Stavanger lørdag 29. – søndag 30. mars

Norske Lakseelvers årsmøte arrangeres på Victoria Hotell i Stavanger
(<http://www.victoria-hotel.no>) lørdag 29. mars kl 11:00 – søndag 30. mars kl 15:00.

Hovedtema på årsmøtet er laksens overlevelse i Atlanterhavet, men det blir også satt fokus på andre tema som; reguleringene av laksefiske, gjenutsetting av fisk, lakselus, m.m. Hovedtaler på årsmøtet er Peter Hutchinson fra sekretariatet i laksekonvensjonen NASCO. Norske Lakseelver ber alle medlemmer om å merke av tiden for årsmøtet og håper at så mange som mulig kommer. Årsmøtet er en viktig arena for å møte representanter fra andre lakseelver og for å diskutere viktige saker for forvaltning av villaksen i Norge. Påmeldingsskjema og sakspapirer til årsmøtet sendes ut senere.

Villaksens dag lørdag 21. juni

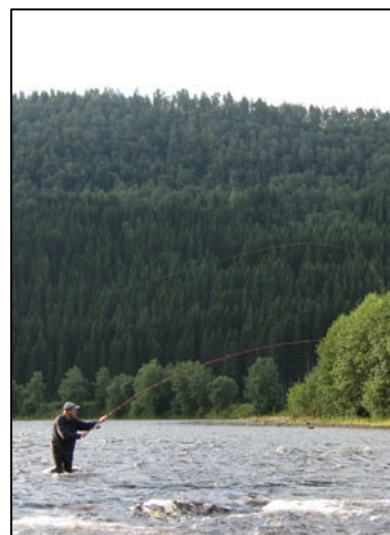
Etter blant annet inspirasjon fra Norges Bondelags arrangement "Åpen Gård", har styret i Norske Lakseelver besluttet å arrangere Villaksens dag lørdag 21. juni 2008.

Målet med Villaksens dag er å:

1. Sette av en dag i året hvor vi kan fokusere på villaksen med arrangementer ved elvebredden mange steder i Norge.
2. Sette fokus på villaksens betydning som ressurs nasjonalt og i de mange lokalsamfunn som har laksevassdrag.
3. Bevisstgjøre sentrale og lokale politikere, med flere, om rettighetshavernes ansvar for å forvalte villaksen og om tiltak som vil styrke laksestammene i Norge.

Villaksens dag gjennomføres på følgende måte:

1. Villaksens dag arrangeres av lokale elveeierlag, som inviterer presse, politikere, bygdefolk, sportsfiskere og andre til elvebredden for å fortelle om villaksen. Elveeierlaget informerer om villaksen og forvaltningen av sin lakseelv. Herunder vil følgende tema berøres: villaksens livshistorie, trusselfaktorer, hva som kan gjøres for å styrke laksestammen i deres elv, villaksens betydning for verdiskapingen i vassdraget med turisme, villaksens betydning for rekreasjon for lokale fiskere og ungdom. Hva elveeierlaget gjør av praktiske oppgaver for å forvalte laksestammen.
2. Villaksens dag arrangeres ved elvebredden, på et vald hvor det er gratis fiske denne dagen.
3. Norske Lakseelver lager en oppskrift for hvordan elveeierlagene kan gjennomføre arrangementet.
4. Norske Lakseelver utarbeider informasjonsmateriell som sendes til de lokale arrangørene. Dette består av et hefte som informerer om villaksens livshistorie, trusselfaktorer og tiltak for å styrke laksestammene. I tillegg har vi nå under produksjon en plakat om "den fantastiske laksen".
5. Norske lakseelver lager profileringsmateriell som sendes ut til de lokale arrangørene. Dette vil bestå av; capser, T-skjorter og plakater som settes opp under arrangementet.

6. Norske Lakseelver markedsfører dagen i aktuelle media på forhånd.
7. Norske Lakseelver inviterer sentrale politikere, og/ eller ledere i den offentlige lakseforvaltningen, til å delta på et lokalt arrangement hvor vi søker pressedekning fra sentrale nyhetskanaler.

Norske Lakseelver har som mål å gjennomføre arrangementet i minimum 10 elver i 2008. Vi ønsker at dette skal bli et årlig arrangement hvor flere elveeierlag slutter seg til etter hvert. Ta kontakt med sekretariatet i Norske Lakseelver dersom deres lag er interessert i å arrangere Villaksens dag, eller ønsker mer informasjon!

Samordnet avlusning på Vestlandet

Det ble utover våren 2007 meldt om store mengder lakselus på sjøaure på kyststrekningen Ryfylket – Møre og Romsdal. Vi vet fra tidligere på 1990-tallet at dette har en dramatisk effekt på lakse- og sjøaurestammene. Dersom laksesmolt, som forlater vassdragene i mai – juni, får mer enn 10 lakselus på seg, dør de som følge av infeksjonen. Driva, som er vært kjent for å ha en av landets beste sjøaurebestander, har nærmest opplevd en kollapset de siste årene.

Mattilsynet gjennomfører i vinter en kampanje med samordnet vinteravlusning i oppdrettsanlegg fra Rogaland i sør til Møre og Romsdal i nord. Målet med kampanjen er å få ned lusemengden og dermed gi villaksen og sjørreten bedre sjanse til å overleve i sjø. Kampanjen har gått som en "bølge" opp langs kysten i og med at hovedstrømmen beveger seg nordover. Avslusningen har gradvis beveget seg nordover i tre forhåndsbestemte område ut fra en tidsbestemt intervall.

Fellesavlusninga startet i det sørligste området 17. desember og skulle etter planen være fullført 17. februar i nordligste området. Fullføringen av kampanjen blir noen uker senere enn planlagt siden Møre og Romsdal kom litt senere i gang, men dette får ingen innvirkning for badebehandlingen lenger sør, og innebærer bare at kampanjeslutt blir noen uker senere.

Norske Lakseelver mener det er viktig at Mattilsynet nå tar ansvar for den alvorlige trusselen lakselus er for de ville laksestammene, og hilser kampanjen velkommen.

Ny forskrift mot lakselus

På vegne av Fiskeri og kystdepartementet har Mattilsynet utarbeidet utkast til ny forskrift om bekjempelse av lakselus. Utkastet har høringsfrist 26. februar 2008. Forskriften utvides til å gjelde flere arter lus, inkludert skottelus, på all oppdrettet fisk. Mattilsynet foreslår en halvering av dagens generelle tiltaksgrense på 0,5 voksne hunnlus til 0,25 voksne hunnlus, eller til sammen 3 eller flere voksne hunnlus og bevegelige stadier gjennomsnittlig pr fisk i enkeltmerder. Erfaringer fra Hardangerfjordprosjektet har vist at lavere tiltaksgrenser har effekt og er gjennomførbart. For å ivareta hensynet til sjørret innføres samme grense hele året. For å sikre samordnet avlusning foreslår Mattilsynet en hjemmel for å pålegge avlusning ved lavere grenseverdier enn de generelle tiltaksgrensene i forskriften. Mattilsynet foreslår videre at forskriften viderefører hjemmelen til å innføre geografiske soner for å gjennomføre særskilte tiltak mot lakselus, som for eksempel: avlusning ved fleksible tiltaksgrenser, samordnet avlusning og samordnet utsett og brakklegging

Produksjonen av oppdrettslaks på landsbasis har doblet seg på 10 år, fra ca 300 000 tonn i 1997 til ca 600 000 tonn i 2007. Problemene er etter Norske Lakseelvers syn, knyttet til økt volumproduksjon i havbruksnæringen og økt rømming av oppdrettslaks. Norske Lakseelver mener at høringsforslaget er et skritt i riktig retning, men krever at forskriften utvides med følgende punkter:

1. Mattilsynet må innføre tak for maksimalt tillatt volumproduksjon av laks og ørret i fjorder med lakselusproblemer.
2. Dette produksjonstaket må reduseres dersom oppdrettsnæringen ikke klarer å holde mengden lakselus på et nivå som ikke skader villfiskbestandene.

Det er videre en forutsetning for å lykkes i arbeidet med å bekjempe lakselus at myndighetene får kontroll med rømmingen. Laks som rømmer fra oppdrettsanleggene kan ikke lusebehandles, og kan fritt produsere store mengder lakselus som spres i fjordbassengene.

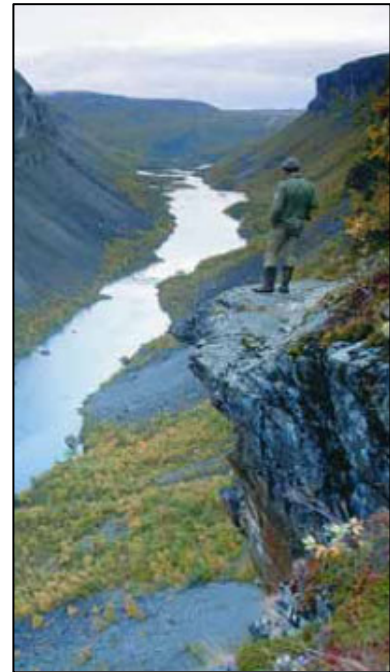
Situasjonen med økt dødelighet for en rekke lakse- og sjøaurestammer som følge av oppblomstring av lakselus fra oppdrettsnæringen er uakseptabel. Vi forventer at havbruksmyndighetene ansvarliggjør næringen, slik at forurensere betaler prinsippet også gjelder for havbruksnæringen.

Gjenutsetting av fisk er fortsatt tillatt

Det har vært en del uro rundt gjenutsetting av fisk i forbindelse med de nye femårige fiskeforskriftene som fylkesmennene nå er i ferd med å vedta. Dette gjelder særlig spørsmål om på hvilke vilkår man kan gjenutsette fisk. Norske Lakseelver har fulgt prosessen tett og har sendt brev til samtlige fylkesmenn med kopi til medlemmene om saken. Aage Wold (styreleder) og Finn Erlend Ødegård (daglig leder) har deltatt i debattprogram med Dyrevernalliansen på TV2 og Kanal 24 hvor det er satt ut påstander om at det er forbudt å drive med fang og slipp fiske i Norge.

Norske Lakseelver holder fast ved at dette er ikke riktig. Det er ikke laget egne bestemmelser om fiskemetoden fang og slipp, verken i lovteksten eller i forskriftene til dyrevernloven. Fiskeri- og kystdepartementet, som er øverste ansvarlig myndighet for dyrevelferd hos fisk, har nå avklart spørsmålet om fang og slipp med Miljøverndepartementet. Når det i denne avklaringen ikke står at fiskemetoden fang og slipp er forbudt, forutsetter Norske Lakseelver at fiskemetoden er tillatt når den skjer på fiskerens eget ønske.

Norske Lakseelver anbefaler at elveeierlagene viderefører de reguleringsmetodene som har vært i bruk fram til nå. Dette gjelder blant annet rettet fiske med pålegg om gjenutsetting og kvoter. Ved rettet fiske kan det f. eks gis pålegg om gjenutsetting av all villaks (når man kan høste av sjøaurebestanden), hunnlaks, laks over størstemål, vinterstøing, etc. Ved kvoter anbefaler vi at fisk som er gjenutsatt på en forsvarlig måte ikke teller med i kvoten. Alta Laksefiskeri Interessentskap har varslet at de vil fortsette sin praksis med å sette tilbake all fisk i den øverste sonen (Sautso) i Altaelva.

Norske Lakseelver går for å avvikle alt sjølaksefiske mot kompensasjon

Norge er nå det eneste av landene rundt det nordlige Atlanterhav som tillater fiske på blandete laksebestander i sjøen. Norske Lakseelver mener at dette er i strid med rådene fra ICES og Norges forpliktelser om å bruke føre-var prinsippet ved reguleringen av laksefisket. Den atlantiske villaksen er med sitt nomadiske levesett, og strenge miljøkrav, sårbar for de mange påvirkninger den utsettes for. Selv om Norske Lakseelver, med flere, arbeider for å bekjempe disse tapsfaktorene, er det i overskuelig framtid ikke sannsynlig at lakseproduksjonen kommer opp mot samme nivå som på 1970- og 1980-tallet.

Norske Lakseelver mener at Norge må tilpasse seg et vedvarende lavere beskatningsnivå av villaksstammene enn det vi tidligere har vært vant til. Norske Lakseelver mener at det i årene framover ikke vil være nok villaks til at man både kan opprettholde et bærekraftig sjølaksefiske og et bærekraftig elvefiske. En slik strategi vil føre til utarming for alle parter.

I høringsbrev til Direktoratet for naturforvaltning ber Norske Lakseelver om at også Norge må avvikle sitt sjølaksefiske. Sjølaksefiske med kilenot er knyttet til grunneierretten på lik linje med fiskeretten i vassdrag. Norske Lakseelver forutsetter at en avvikling av sjølaksefiske skjer mot kompensasjon. Dette er allerede gjort i både Skottland og Irland. Det finnes flere framgangsmåter for dette. Norske Lakseelver foreslår at Miljøverndepartementet og Landbruks- og Matdepartementet nedsetter en arbeidsgruppe med mandat å lage et forslag til hvordan sjølaksefiske i Norge kan avvikles mot kompensasjon til sjølaksefiskerne. Norges Grunneigar og Sjølaksefiskerlag bør være representert i arbeidsgruppa.

Gyrobekjempelse - Hva skjer i 2008?

Stortinget har øremerket 45 mill til gyrobekjempelse i 2008 (mot 49 mill i 2007). Etter at parasitten på nytt ble påvist i Lærdalselva i høst har Direktoratet for naturforvaltning gått i tenkeboksen når det gjelder behandling av nye gyroelver. Det som står på planen for 2008 er:

1. Utarbeidelse av en nye handlingsplan mot Gyro, herunder skal de tre metodene; sperrebygging, rotenon og surt aluminium evaluere.
2. Gjennomføre en ny og forbedret fullskala behandling med surt aluminium i Lærdalselva i april.
3. Gjennomføre en ny og forbedret fullskala behandling med surt aluminium i Steinkjervassdraget i august/september.
4. En nylig opprettet prosjektgruppe skal prosjektere en ny fiskesperre i Driva

Det er nå gått 3 år siden de 6 elvene i Ranaregionen ble behandlet med rotenon i 2004. Det skal gå 5 år før Mattilsynet friskmelder vassdrag etter behandling, men dersom parasitten ikke påvises i 2008, er det stor sannsynlighet for denne behandlingen har vært vellykket.

Allmennhetens adgang til fiske når staten finansierer bekjempelse av gyro

Etter innspill fra Norges Jeger og Fiskerforbund, har Stortingets energi- og miljøkomité laget en merknad til statsbudsjettet om at det i vassdrag hvor det gis offentlig støtte til bekjempelse av gyro, er en målsetning at minst 50% av fisket i vassdraget gjøres allment tilgjengelig gjennom åpent salg av fiskekort. Norske Lakseelver har i brev til Miljøverndepartementet og Stortingets energi- og miljøkomité skrevet at vi mener det er svært urimelig dersom staten krever at fiske skal forvaltes til fordel for allmennheten når staten finansierer bekjempelse av gyro.

Lakseparasitten gyro ble innført med lakseunger fra Sverige til Akvaforsk sin forskningsstasjon på Sunndalsøra i 1973. Herfra ble parasitten spredt til en rekke vassdrag på Vestlandet og nordover ved salg av lakseunger til blant annet statlige kraftselskaper. Etter en periode med store vassdragsutbygginger var det underskudd på lakseunger som regulantene var pålagt å sette ut som kompensasjon for skadene de hadde påført lakseproduksjonen i vassdragene. Dette ble en kjærkommen ekstraintekt for forskningsstasjonen på Sunndalsøra, som drev avlsstudier for å teste ulike laksestammers egnethet for oppdrettsnæringen. Dette er dokumentert av NRK Brennpunkt i år 2000.

Når offentlig eide institusjoner og selskaper står bak spredningen av lakseparasitten, er det utrolig freidig å kreve at fiske skal forvaltes til fordel for allmennheten når skadene opprettes. I praksis betyr forslaget: Først skal rettighetshaverne, pga en offentlig institusjons handling, i flere tiår, fratras den inntekt de ellers ville hatt av vassdraget. Deretter skal de, etter at de på lik linje med brukergruppene (allmennheten) gjennom sitt skattebidrag har bidratt til å finansiere behandlingen, få innskrenket sin råderett over elva når den omsider blir friskmeldt. Dette bryter fullstendig med prinsippet om at forurensere skal betale for miljøforurensninger.

Dette bryter videre med Mattilsynets policy til bekjempelsesprogrammer for sykdommer og parasitter i Norge. Vi kjenner ikke til noen tilfeller der Mattilsynet stiller krav til eiere av dyrebesetninger, eller rettighetshavere, om at de skal avstå fra inntekter, eller forvalte sine ressurser til fordel for allmennheten. Det overordnede målet er å slå ut sykdomsepidemier, ikke å overføre rettigheter til allmennheten.

Norske bønder har en 150-årig tradisjon i å lage tilrettelagte pakker med laksefiske, overnatting, servering av lokal mat og guiding. Dette konseptet har lokket turister til bygdene siden midten av 1800-tallet og anbefales fortsatt av Innovasjon Norge når vi skal markedsføre og selge tilrettelagt laksefiske til utlandet. Vi anslår at laksefiske årlig bidrar til 1,3 Mrd i lokal omsetning for landbrukseiendommer, gårdsturismebedrifter og andre næringsaktører i bygder med levedyktige laksestammer.

Merknadene fra komiteen begrenser mulighetene for å utvikle reiselivsprodukter og verdiskaping knyttet til laksefiske. Dette har vi erfaringer fra i de kalkede vassdragene.

